

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 2.4.2001 58. vuosikerta Numero 1 Sivu 14

Tärkkelysperuna Saturna pitää pintansa

ANNE RAHKONEN, Perunantutkimuslaitos ja ARJO KANGAS, MTT

Saturna on ollut jo pitkään valtalajike tärkkelysperunan tuotannossa. Saturnan jälkeen yleisin tärkkelyslajike on runsaasti tärkkelystä sisältävä Posmo. Myöhäinen Kardal on vakiinnuttanut asemansa eteläisessä Suomessa suotuisten kasvupaikkojen lajikkeena. Aikaista Tanua käytetään pääasiassa varhaistuotantoon. Ute tuotiin viljelyyn 1990-luvun alussa pääsadon lajikkeeksi Saturnan rinnalle, mutta siementuotannon vaikeudet ovat rajoittaneet Uten yleistymistä.

Tärkkelyslajikkeiden valikoima on suppeampi ja lajikkeiston uudistuminen on ollut selvästi hitaampaa kuin ruokaperunalajikkeiden. Tuottoisampia tärkkelyslajikkeita etsitään kuitenkin jatkuvasti. Pisimmällä kokeissa olleista jalosteista on kotimainen Bor 92033.

Bor 92033 koeviljelyyn

Bor 92033 on kokeissa tuleentunut selvästi Saturnaa myöhemmin, mutta kuitenkin vähän aikaisemmin kuin Kardal. Tärkkelystä ja tärkkelyssatoa on saatu lähes yhtä paljon kuin Saturnasta. Mukulat ovat pyöreänsoikeita ja vähän kookkaampia kuin Saturnan mukulat. Lajikkeen ruvenkestävyys on melko hyvä. Bor 92033 tulee tänä vuonna koeviljelyyn.

Saturna on perusperuna

Saturnaa käytetään lajikekokeissa verranlajikkeena tärkkelys- ja lastulajikkeille. Se on melko myöhäinen, runsasmukulainen ja melko terve peruslajike. Sen ruvenkestävyys on hyvä ja rutonkestävyys melko hyvä. Maltokaariviroosin oireet ja kasvuolojen aiheuttamat muunlaiset ruskettumat mallossa ovat tyyppillisiä laatuvirheitä, jotka haittaavat etenkin Saturnan lastukäyttöä. Saturna on altis kuivuudelle, mutta muuten varsin viljelyvarma lajike. Kokeissa Saturnan tärkkelyssato on ollut 6 600 kiloa hehtaarilta ja tärkkelyspitoisuus noin 18 prosenttia. Uusien tärkkelyslajikkeiden toivotaan sisältävän Saturnaa enemmän tärkkelystä tehtaan jätevesikustannusten ja kuljetuskustannusten alentamiseksi.

Ute ja Posmo tuottavat paljon tärkkelystä

Ute on Saturnan aikaan tuleentuva pääsadon lajike. Satoa se tuottaa Saturnan verran, mutta tärkkelyspitoisuus on 1,5

prosenttiyksikköä korkeampi kuin Saturnan. Tästä johtuen se on kokeissa tuottanut Saturnaa suurempia tärkkelyssatoja. Sen lehtirutonkestävyys on melko hyvä, mutta mukulat ruttoontuvat herkästi. Lajikkeessa on ilmennyt myös ongelmia seitin kanssa.

Posmo on korkeatärkkelyksinen pääsadon lajike, joka tuleentuu Saturnan aikaan tai vähän sitä myöhemmin. Lajikekokeissa Posmon tärkkelyspitoisuus on ollut 2,5 prosenttiyksikköä korkeampi kuin Saturnan ja tärkkelyssato Saturnan tasoa. Posmo on tuottoisimmillaan viljavilla, hyväkuntoisilla mailla. Sen ruven- ja rutonkestävyys on keskinkertainen. Seitin on todettu aiheuttavan hankaluuksia myös Posmon viljelyssä.

Satoisa Kardal ja aikainen Tanu

Kardal on myöhäinen ja sen vuoksi myös hyvin satoisa. Kokeissa sen tärkkelyspitoisuus on ollut 1,5 prosenttiyksikköä korkeampi kuin Saturnan. Varsisto on roteva, ja mukulat ovat melko tiukasti kiinni rönsyissä. Kardalia pidetään kuivuudenkestävänä, mutta keskikesän kuivuus voi kostautua viivästyneenä tuleentumisena. Kardal on ruvenaltis, mutta sen rutonkestävyys on hyvä. Maltokaariviroosin oireita ei ole tavattu mukuloista. Kardalin itämislepo on pitkä. Lajikkeelle riittää kuitenkin normaali idätys, koska sen alkukehitys on nopea.

Tanu on nykyisen tärkkelyslajikkeiston aikaisin lajike. Lajikekokeissa sen tärkkelyspitoisuus on ollut 0,5 prosenttiyksikköä alempi kuin Saturnan ja tärkkelyssato aikaisen tuleentumisen vuoksi lähes viidenneksen heikompi kuin Saturnan. Tanun käyttö painottuukin käyntikauden aloituslajikkeeksi: sitä aletaan nostaa jo elokuun puolivälissä. Pohjanmaalla sitä viljellään Saturnan ohella jonkin verran myös syyskuussa nostettavaksi. Tanun tuleentumisrytmiin voidaan helposti vaikuttaa tyypilannoituksen määrällä. Myöhään nostettavalle Tanulle annetaan selvästi suurempia typpimääriä kuin varhaisviljelyssä.

Tanun ruven- ja rutonkestävyys on lajikkeiden keskitasoa. Se on altis sekä kuivuudelle että lehtipoltteelle. Kasvustoissa esiintyy toisinaan myös perunaseittiä ja tyvimätää. Seittipeittäus on tarpeen varsinkin siementuotannossa. Tanullekin etsitään terveempää ja satoisampaa seuraajaa. Muissa maissa jalostetuista tärkkelyslajikkeista ei vain hevin löydy Suomen oloihin aikaista, korkeatärkkelyksistä ja satoisaa yhdistelmää. Odotukset kohdistuvatkin paljolti suomalaiseseen perunanjalostukseen.

Lisätietoja: Koetoiminta ja käytäntö 1/2001: 14 sähköposti anne.rahkonen@petla.fi, arjo.kangas@mtt.fi puhelin (03) 656 300.